

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΝΙΑΙΑ ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ 2021-22
Β΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΤΕΤΑΡΤΗ, 26 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2022

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (Α΄ ΣΕΙΡΑ)

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Β036

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ: 90 λεπτά

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΕΞΙ (6) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο του τετραδίου απαντήσεων να συμπληρώσετε όλα τα κενά με τα στοιχεία που ζητούνται.
2. **Η πρώτη σελίδα του τετραδίου απαντήσεων να παραμείνει κενή για την άσκηση της ορθογραφίας.**
3. **Να απαντήσετε ΟΛΑ τα ερωτήματα.**
4. **Να μην αντιγράψετε τα θέματα** στο τετράδιο απαντήσεων.
5. Να μη γράψετε πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
6. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα **μόνο με μπλε πένα ανεξίτηλης μελάνης.**
7. Απαγορεύεται η χρήση διορθωτικού υγρού ή διορθωτικής ταινίας.

ΜΕΡΟΣ Ι. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

A. Μετάφραση διδαγμένου κειμένου

(μονάδες 20)

Κείμενο 1

Εἰ μὴ συνήδη, ὧ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· [...] ἀξιῶ δέ, ὧ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμι τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι.

Λυσίου Ὑπὲρ Μαντιθέου 1 καὶ 3

(μονάδες 9)

Κείμενο 2

ἔπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἵππεύσαντας σκοπεῖν εὐθές ἐστίν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἵππεύειν οὐκ ἔνεισιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν. ἐκεῖνος δ' ἐστὶν ἔλεγχος μέγιστος· ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε, ἐψηφίσασθε τοὺς φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἵππεύσαντας, ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξητε παρ' αὐτῶν.

Λυσίου Ὑπὲρ Μαντιθέου 6

(μονάδες 11)

A. Να μεταφράσετε τα πιο πάνω αποσπάσματα (Κείμενο 1 και Κείμενο 2) από τον λόγο του Λυσίου Ὑπὲρ Μαντιθέου σε ορθό νεοελληνικό λόγο.

B. Μετάφραση αδιδακτου κειμένου

(μονάδες 15)

Κείμενο 3

Ο ομιλητής μαζί με τα αδέρφια του διεκδικούν την περιουσία (ουσία) που ο θεός τους Κλεώνυμος άφησε με διαθήκη σε κάποιους άλλους, λιγότερο στενούς συγγενείς του.

Πολλή μὲν ἢ μεταβολή μοι γέγονεν, ὧ ἄνδρες, τελευτήσαντος Κλεωνύμου. ἐκεῖνος γὰρ ζῶν μὲν ἡμῖν κατέλειπε τὴν οὐσίαν, ἀποθανὼν δὲ κινδυνεύειν περὶ αὐτῆς πεποίηκε. καὶ τότε μὲν οὕτως ὑπ' αὐτοῦ σωφρόνως ἐπαιδευόμεθα, ὥστ' οὐδὲ ἀκροασόμενοι οὐδέποτε ἤλθομεν ἐπὶ δικαστήριον, νῦν δὲ ἀγωνιούμενοι περὶ πάντων ἤκομεν τῶν ὑπαρχόντων· οὐ γὰρ τῶν Κλεωνύμου μόνον ἀμφισβητοῦσιν ἀλλὰ καὶ τῶν πατρῶων, ὀφείλιν ἐπὶ τούτοις ἡμᾶς ἐκεῖνω φάσκοντες ἀργύριον.

Ισαίου *Περὶ τοῦ Κλεωνύμου κλήρου* 1.1.

Λεξιλόγιο:

ἀγωνιούμενοι: μετοχή μέλλοντα του *ἀγωνίζομαι*

ἤκω: έχω έλθει

ἀμφισβητέω -ῶ: διεκδικώ

φάσκοντες: μετοχή ενεστώτα του *φημί:* ισχυρίζομαι

B. Να μεταφράσετε το πιο πάνω αδιδακτο κείμενο (Κείμενο 3) σε ορθό νεοελληνικό λόγο.

Γ. Διδαγμένο κείμενο για ορθογραφία

(μονάδες 5)

Λυσίου *Ὑπὲρ Μαντιθέου* 5

Δ. Παρατηρήσεις

(μονάδες 40)

Δ.1. Να γράψετε ό,τι ζητείται για καθέναν από τους ακόλουθους τύπους.

α. βουλομένοις (Κείμενο 1)

Να γράψετε το β' ενικό πρόσωπο στην οριστική έγκλιση του Ενεστώτα και του Παρατατικού.

β. άπενεγκεῖν (Κείμενο 2)

Να γράψετε το απαρέμφατο του Μέλλοντα και του Παρακειμένου στην ίδια φωνή.

γ. γέγονεν (Κείμενο 3)

Να γράψετε το γ' ενικό πρόσωπο στην υποτακτική και ευκτική έγκλιση στον Αόριστο β'.

(μονάδες 6)

Δ.2.α. Να γράψετε τους άλλους βαθμούς (μονολεκτικούς τύπους) των πιο κάτω λέξεων, διατηρώντας τον ίδιο γραμματικό τύπο. Σε κάθε περίπτωση να διευκρινίζετε ποιον βαθμό γράφετε.

i. **κακῶς** (Κείμενο 1)

ii. **Πολλή** (Κείμενο 3)

(μονάδες 4)

Δ.2.β. Να μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό τους κλιτούς τύπους των ακόλουθων φράσεων.

i. **ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξητε παρ' αὐτῶν** (Κείμενο 2)

ii. **ἡμῖν κατέλειπε** (Κείμενο 3)

(μονάδες 5)

Δ.3.α. Να αναγνωρίσετε συντακτικῶς τους πιο κάτω υπογραμμισμένους τύπους.

i. *Εἰ μὴ συνήδη, ᾧ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις* (Κείμενο 1)

ii. *ἐκεῖνος δ' ἐστὶν ἔλεγχος μέγιστος* (Κείμενο 2)

iii. *ἐψηφίσασθε τοὺς φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἵππεύσαντας* (Κείμενο 2)

iv. *Πολλὴ μὲν ἡ μεταβολή μοι γέγονεν, ᾧ ἄνδρες, τελευτήσαντος Κλεωνύμου*
(Κείμενο 3)

(μονάδες 6)

Δ.3.β. Να εντοπίσετε και να γράψετε ποια είναι η δευτερεύουσα πρόταση στην πιο κάτω περίοδο λόγου του αδίδακτου κειμένου και να την αναγνωρίσετε (εἶδος, εισαγωγή, εκφορά, συντακτικός ρόλος).

καὶ τότε μὲν οὕτως ὑπ' αὐτοῦ σωφρόνως ἐπαιδευόμεθα, ὥστ' οὐδὲ ἀκροασόμενοι οὐδέποτ' ἦλθομεν ἐπὶ δικαστήριον (Κείμενο 3)

(μονάδες 4)

Δ.4.α. Να γράψετε στα Νέα Ελληνικά τις λέξεις που ζητούνται με βάση τους ακόλουθους τύπους:

- i. **συνήδη** (Κείμενο 1): σύνθετο επίθετο
- ii. **άξιῶ** (Κείμενο 1): σύνθετο ουσιαστικό
- iii. **ἔστιν** (Κείμενο 2): απλό ουσιαστικό από το θέμα του Αορίστου β´
- iv. **ζῶν** (Κείμενο 3): απλό επίθετο
- v. **πεποιήκε** (Κείμενο 3): απλό ουσιαστικό
- vi. **ἀκροασόμενοι** (Κείμενο 3): απλό ουσιαστικό

(μονάδες 6)

Δ.4.β. Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιο απαντήσεων τους αριθμούς των αρχαιοελληνικών λέξεων της στήλης Α´ με τα γράμματα των συγγενικών τους νεοελληνικών λέξεων της στήλης Β´. Στη στήλη Β´ περισεύει μια (1) λέξη.

Στήλη Α´	Στήλη Β´
1. καθεστηκόσι (Κείμενο 1)	α. ανήθικος
2. εὐήθες (Κείμενο 2)	β. ενέσιμος
3. ἔνεισιν (Κείμενο 2)	γ. υφιστάμενος
4. ἀποδημούντων (Κείμενο 2)	δ. δημοφιλής
	ε. απουσία

(μονάδες 4)

Δ.4.γ. Να αναλύσετε τις πιο κάτω λέξεις στα συνθετικά τους μέρη στα Αρχαία Ελληνικά. Σε περίπτωση ρήματος να γράψετε το α´ πρόσωπο ενικού της οριστικής Ενεστώτα και σε περίπτωση άλλου κλιτού μέρους του λόγου την ονομαστική ενικού.

- i. **εὔνους** (Κείμενο 1)
- ii. **ὁμολογούντων** (Κείμενο 2)
- iii. **ἐγγεγραμμένοι** (Κείμενο 2)
- iv. **μεταβολή** (Κείμενο 3)

(μονάδες 4)

Δ.4.δ. Να γράψετε ποια από τις πιο κάτω λέξεις στα Νέα Ελληνικά προέρχεται από το ρήμα **κατέλειπε** (Κείμενο 3).

κατέλειπε: κατακλείδα, υπόλοιπο, υπόληψη

(μονάδα 1)

Ε. Μεταφορά νεοελληνικού κειμένου στα Αρχαία Ελληνικά

(μονάδες 5)

Να μεταφέρετε την πιο κάτω περίοδο λόγου στα Αρχαία Ελληνικά.

Πρέπει να γνωρίζετε ότι κάποιοι από τους συμμάχους και τους πάρα πολύ ανδρείους στρατιώτες αγωνίζονται για την πόλη μας.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

(μονάδες 15)

Λυσίου *Ὑπὲρ Μαντιθέου*

A.1. Ποια είναι τα πολιτικά φρονήματα του Μαντιθέου, σύμφωνα με το πρώτο διδαγμένο κείμενο για μετάφραση (Κείμενο 1), και γιατί τα επικαλείται; Να εξηγήσετε και να τεκμηριώσετε με βάση το κείμενο.

(μονάδες 4)

A.2. Πώς τεκμηριώνει ο Μαντιθέος τον χαρακτηρισμό «εὐηθὲς ἔστιν» που χρησιμοποιεί στο δεύτερο διδαγμένο κείμενο για μετάφραση (Κείμενο 2); Να αναφέρετε δύο (2) λόγους για τους οποίους το επιχείρημά του μπορεί να αξιολογηθεί ως ισχυρό.

(μονάδες 4)

Σοφοκλέους *Οιδίπους Τύραννος*

ΟΙΔΙΠΟΥΣ

Παιδιά μου, νέα γενιά του αρχαίου του Κάδμου,
για ποια αφορμή μου 'χετ' εδώ προσπέσει
κρατώντας ικεσίας κλαδιά στα χέρια,
ενώ όλ' η πολιτεία είναι πνιγμένη
μες στο λιβάνι και μαζί φουντώνει

5

Που εγώ, παιδιά μου, κρίνοντας πως πρέπει
όχι απ' άλλους ν' ακούσω, ήρθα εδώ ο ίδιος,
ο ονομαστός Οιδίποδας απ' όλους.

Μα εξήγα μου εσύ, γέροντα, γιατί είσαι
εσύ που σου ταιριάζει να μιλήσεις

10

από μέρους κι αυτών. Ποιος να 'ναι ο λόγος
που έτσι σας φέρνει εδώ; Μην κανείς φόβος,
μην λαχταράτε κάτι; Γιατ' εγώ
πρόθυμος σ' όλα να σας βοηθήσω
αλλιώς θα 'μουν αναίσθητος, αν δεν
ψυχοπονιόμουν τέτοια λιτανεία.

15

Σοφοκλέους, *Οιδίπους Τύραννος*

B.1.α. Ποια αιτία έχει προκαλέσει την έντονη θρησκευτική ατμόσφαιρα που χαρακτηρίζει την πρώτη σκηνή του έργου; Να εξηγήσετε.

(μονάδες 2)

B.1.β. Να τεκμηριώσετε την ύπαρξη θρησκευτικής ατμόσφαιρας καταγράφοντας δύο (2) στοιχεία που εντοπίζετε στο πιο πάνω απόσπασμα.

(μονάδα 1)

B.2. Με βάση το περιεχόμενο του πιο πάνω αποσπάσματος, να αναφέρετε και να εξηγήσετε δύο (2) γνωρίσματα του Οιδίποδα ως βασιλιά. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.

(μονάδες 2)

B.3. Σε ποιο από τα κατά ποσόν μέρη της τραγωδίας ανήκει το πιο πάνω απόσπασμα; Να καταγράψετε ένα (1) ακόμη κατά ποσόν μέρος της τραγωδίας.

(μονάδες 2)

ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ

Τύχη αγαθή!